WIARUS POLSKI.

Wychodzi na wtorek, czwartek i sobotę z dodatkiem religijnym p. t.: „Nauka Katolicka“, z dwutygodnikiem społecznym p. t. „Głos górników i hutników“, oraz pisemkiem literackiem p. t. „Zwierciadło“. Przedpłata kwartalna na poczcie i u listowych wynosi 1 mr. 50 fen., a z odnoszeniem do domu 1 mr. 75 fen. „Wiarus Polski“ zapisany jest w cenniku pocztowym pod nr. 125, na stronie 434.

MÓDL SIĘ I PRACUJ!

Za inseraty płaci się za miejsce rządka drobnego druku 15 fen., a za ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 40 fen. Kto często ogłasza otrzyma odpowiedni opust czyli rabat. Za tłómaczenie z obcych języków na polski nic się nie płaci. Listy do Redakcyi, Drukarni i Księgarni należy opłacić i podać w nich dokładny adres piszącego. Rękopisów się nie zwraca. Nazwisk korespondentów bez ich upoważnienia nie wskazuje się.

Nr. 153. **Bochum, sobota, 23 grudnia 1899.** Rok 9.

Redakcya, Drukarnia i Księgarnia znajduje się przy Maltheserstrasse 17a na dole. — Adres: Wiarus Polski, Bochum.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu zniemczyć się pozwoli!

Wiek dwudziesty

za tydzień się rozpocznie. Wiemy, cośmy przeżyli w wieku dobiegającym do końca, nikt atoli nie może nam powiedzieć, co nam przyszłość przyniesie. Chcąc jednak, aby ta przyszłość przyniosła nam pożytek, powinniśmy się wszyscy starać, aby oświata i poczucie narodowe zdobył każdy Polak, każda Polka. Rozbudzenie tego poczucia to nasz obowiązek narodowy.

Starajmy się więc przy zmianie wieku, aby oświata jak największe wśród Polaków na obczyźnie poczyniła postępy, a w tym celu na pierwszy kwartał roku 1900 niech każdy Polak, każda Polka na obczyźnie, stara się o pozyskanie „Wiarusowi Polskiemu“ jak najwięcej nowych abonentów.

Chwała na wysokości Bogu,

a na ziemi pokój ludziom dobrej woli — takiem pieniem zwiastowali ludziom Aniołowie narodzenie Zbawiciela świata. Niebawem cały świat chrześciański obchodzić będzie tę wielką pamiątkę przyjścia na świat P. Jezusa. Uroczystość Bożego Narodzenia, to święto radości, święto najpiękniejsze ze wszystkich. Chociaż więc daleko od Polski obchodzić będziemy „gwiazdkę“ obchodźmy ją zawsze w sposób polski. Niech też w dniu tym uroczystym myśl nasza pobiegnie nad łany ziemi polskiej, gdzie bracia nasi i siostry, łamiąc się opłatkiem z pewnością o nas pomyślą, a tak myśli nasze złączą się w jedno ognisko, chociaż tylko w myśli będziemy na ziemi polskiej, krzepiąc naszego ducha do wytrwania w wierze i mowie Ojców.

Gdy, Rodacy, czy to w kółku rodzinnem, czy też w towarzystwie, dzielić się będą staropolskim opłatkiem wigilijnym, wtedy my będziemy w duchu wśród Was, życząc wam z głębi serca wszelkich łask Bożych. Oby nietylko wszyscy Czytelnicy nasi, lecz wogóle wszyscy Rodacy, spędzili święta te szczęśliwie, oby żadna troska nie zamąciła im tego błogiego spokoju i zachwytu duszy, jakim święta Bożego Narodzenia darzą prawdziwego chrześcianina. Do tych zaś życzeń przyłączamy inne jeszcze: Oby to Narodzenie Pana Jezusa zlało obfite błogosławieństwo na cały nasz Kościół katolicki, na całą naszą ukochaną Ojczyznę Polskę, która tyle dziś znosić musi prześladowań, oby błogosławieństwo Boże spłynęło też na lud polski, rozproszony po obcej ziemi, aby dochował wierność wierze św. katolickiej i narodowości polskiej, które to skarby największe każdego Polaka tak bardzo są zagrożone na obczyźnie. Oby Boskie dzieciątko sprawiło, abyśmy wszyscy na obczyźnie żyjąc zasłużyli naszem postępowaniem, naszem życiem na miano dobrych synów Kościoła i narodu, oby każdy z nas mógł jeszcze oglądać ziemię naszą rodzinną polską, i choć resztę życia swego spędzić na niej, wśród ziomków. Życzenia te składając naszym Szan. Czytelnikom i wszystkim Rodakom, polecamy ich opiece Bożej i jeszcze raz powtarzamy:

„Wesołych Świąt!“

Polacy na obczyźnie.

Polakożercy

na każdym kroku nastawają na Polaków. Nie dość, że na własnej ziemi polskiej znosić muszą Polacy tysiączne prześladowania, ale nawet wtedy, gdy zmuszeni opuścić kraj rodzinny i szukać przytułku za morzem, nie mają ze strony Prusaków spokoju. Jak wiadomo, mieszka w Brazylii znaczna liczba Polaków i to głównie w prowincyi Parana. Ze zaś tam większość ludności tworzą Polacy, przeto zwykle Paranę nazywają „Nową Polską“. Nazwa „Polska“ widocznie Prusakom przywołuje na pamięć szkaradność czynu, którego się razem z Moskalami przed stu laty przeszło dopuścili na Polsce, i dla tego tak niechętnie słyszą o Polsce. Może słysząc nazwę „Polska“ robak sumienia im powiada: Rozbiór Polski, to był czyn, który cała bezstronna historya, który każdy, sprawiedliwie myślący, surowo potępić musi. Gniewa też okropnie krzyżackie dusze, że Polacy w Brazylii starają się o łączność pomiędzy sobą w celu zachowania wiary św. katolickiej, oraz polskiej mowy i obyczaju.

Na szczęście władza pruskiej pikelhauby nie sięga tak daleko, więc też Polakom w Brazylii jest obojętnem, że polakożercy na nich ujadają, lecz będzie to dla nich tem większą zachętą, aby w obranym kierunku dalej pracować jak najgorliwiej. Spodziewać się godzi, że Rodakom naszym w Brazylii uda się zachować dla najdalszych pokoleń wiarę, mowę i obyczaj polski.

Essen. Chciałbym dziś słów kilka napisać w sprawie „Wiarusa Polskiego“. Oto zaznaczyć muszę, że my Polacy na obczyźnie dotąd bardzo jesteśmy opieszałymi w pracy nad rozszerzaniem naszego pisma polskiego, bo gdybyśmy byli trochę gorliwszymi, toby dziś organ nasz w **każdym** domu polskim na obczyźnie znajdować się powinien. Niestety, na każdym kroku spotyka się u Polaków różne polakożercze pismidła niemieckie, które błotem obrzucają wszystko, co polskie i katolickie, ale napróżno szuka się tam za pismem polsko-katolickiem.

Rodacy, przecież widzimy, jak gorliwie nas broni „Wiarus Polski“ przeciw zaczepkom różnych germanizatorów, a działalność „Wiarusa Polskiego“ byłaby tem skuteczniejszą, gdybyśmy go **wszyscy** czytywali.

Postanówmy sobie przeto, Bracia Rodacy, iż podczas zbliżających się świąt Bożego Narodzenia, czy to u krewnych i znajomych bawiąc, czy też będąc na wspólnej „gwiazdce“, starać się będziemy o rozszerzanie „Wiarusa Polskiego“ wśród Rodaków naszych. Do dzieła tylko śmiało, szanowni współczytelnicy! Pokażmy nasze przywiązanie do „Wiarusa Polskiego“ zyskując mu na nowy kwartał najliczniejszych nowych abonentów.

Długoletni czytelnik.

(Spodziewamy się, iż wszyscy Rodacy wezmą sobie powyższą zachętę naszego długoletniego czytelnika do serca i rzeczywiście gorliwie zajmą się rozszerzaniem „Wiarusa Polskiego“. Red.)

Wigilia.

Obrazek z życia Adama Mickiewicza.

Przez wązkie, śniegiem zasypane ulice Wilna spieszą pobożni ludzie na pasterkę. Co raz to jakiś cień przesuwa się pod grubym, starym murem klasztoru Bazylianów, dążąc do kościoła, a kto przejdzie koło klasztoru, ten westchnie lub łzę z oka otrze, bo klasztor ten zamieniony na więzienie, a w więzieniu tem zamknięto wileńską młodzież uniwersytecką za to, że połączyła się w stowarzyszenia „Przyjaciół cnoty“ i „Przyjaciół nauki“, aby doskonalić się na zacnych ludzi i dzielnych synów Ojczyzny...

W dzień wołają ich na śledztwo, męczą, zmuszają do zeznań, ale w nocy straż więzienna zdjęta litością, albo ujęta pieniędzmi, otwiera kaźnie, a młodzi wtedy schodzą się, porozumiewają, dodają sobie nawzajem siły, otuchy i w nocnych tych schadzkach krzepią ducha do nowych cierpień.

Dziś podwójne dla nich święto, bo i noc Narodzenia Chrystusa i dwudziestopięcioletnia rocznica urodzin ukochanego przez wszystkich Adama Mickiewicza.

Północ już niedaleko, przez korytarze przebiega raz po raz któryś z więźniów, a wszyscy do jednej dążą celi, co na samym końcu korytarza się znajduje i przytyka do grubych murów kościoła. Cela ta, to więzienie solenizanta. Adam siedzi w niej smutny, myśl jego leci tam, gdzie mieszkają najdroższe mu istoty, ale koledzy smucić mu się nie dają. Jeden nastawia samowar, drugi przyrządza szklanki, a każdy rzuci wesołe słówko, chociaż każdemu serce się ściska na myśl o rodzinie, co w tej chwili łamie opłatek. Gwar i śmiech wzrasta, bo młodzi, choć bieda dokucza, weselić się umieją, jeden tylko Sobolewski stoi w kącie smutny, oczy utkwił w ciemny punkt celi, jakby tam coś strasznego widział:

— Patrzcie! jaki zamyślony! — zawołał Frejend — na śledztwo chodził i zamiast wesołą nowinę nam powiedzieć, stoi jak struty.

— Bo straszną rzecz dziś widziałem — odparł Sobolewski. — Dwadzieścia kibitek wywiźli na Sybir, dwadzieścia kibitek chłopaków małych, z ogolonemi głowami, z rękami tak słabemi, że kajdan udźwignąć nie mogli. Widzę ich ciągle..

Każdemu serce ścisnęło się na myśl o tych biednych dzieciach, pognanych w Sybir, ale dziś postanowili odganiać smutek, wszak dziś imieniny Adama, więc któryś zawołał:

— To ja wam wesełszą powiem nowinę.

— Mów, mów! — zawołano zewsząd.

— Otóż dowiedzcie się, że senator, troskliwy o nasze zdrowie, obawiając się, aby nam nie zaszkodził ostry klimat Litwy, na lato do Orenburga nas wyśle.

— Kto mówił?

— Mruczał tam coś jeden sedzia do drugiego. A czy wiecie, że Tomasz Zan całą winę chciał wziąść na siebie i onegdaj na śledztwie mówił, że to on nas do wszystkiego podmawiał.

— Zkąd wiesz, zkąd? — pytali jeden przez drugiego, cisnąc się do niego.

— Powiadał mi ten szyldwach, którego zawsze cygarami częstuję, ale...

W tej chwili rozruch zrobił się przy drzwiach, bo na progu stanął młody ksiądz, szczupły i blady a na widok hałaśliwej gromadki wyciągnął poważnie ręce i odezwał się błogosławiącym tonem:

— Kozy, ucieszne kozy, trzodo ma jedyna!

W odpowiedzi zabrzmiał wybuch śmiechu, rzucono się ku niemu, a zanim się opatrzył, wzniesiono go w powietrze i posadzono na honorowem miejscu obok Adama.

— Nie termosić tak Lwowicza — wołał rozkazująco Frejend — boć to nie tylko duchowna osoba, ale i chory.

— Cóż, robaczki, wesoło czas się przepędza? — pytał ksiądz z uśmiechem.

— O, wesoło — zawołali chórem i dalejże gadać jeden przez drugiego. A wtem wszyscy urwali.

Zdaleka, z za grubych murów, huczały organy i przebijał się wyraźnie donośny śpiew kolendy, nutę nawet odróżnić można było, i wszyscy poznali od lat najmłodszych: „Przybieżeli pastuszkowie.“ Dziwnie brzmiało to echo radosnego nabożeństwa wśród ciemnej nocy, w tej celi więziennej. Każdemu przypomniał się dom rodzinny, gdzie w tej chwili siedzą przy wigilijnym stole, gdzie matki i siostry płaczą pewnie, myśląc o drogim więźniu i w niejednem oku łza się zakręciła. Frejend chwycił za flet i zaczął przygrywać dalszy ciąg kolendy, wtórując pieśni kościelnej, a za nim śpiewali wszyscy, choć głos ich wiązł w gardle chwilami. Gdy skończyli, nastała chwila milczenia i ogólnego ocierania oczu, w tem któryś odezwał się:

— Słusznie nas ksiądz Lwowicz nazwał kozami, bo beczymy, jak kozy.

— Hej, użyjmy żywota, wszak żyjem tylko raz! — zanucił drugi, a Frejend dokończył pokazując palcem na samowar.

— Niechaj ta czara złota niepróżno wabi nas.

Szybko więc nalewali herbatę ze „złotej czary“, gdy nagle na cichym korytarzu rozległy się jakieś biegania, krzyki, brzęk kluczów.

— Jezus Marya, rewizya! — krzyknęło kilku.

— Nogi za pas i każdy do swojej nory — zawołał głos jakiś.

Przez otwarte drzwi wypadli na korytarz, po którym biegali żołnierze rozespani i wystraszeni. Z za drzwi głównych słychać było coraz gwałtowniejsze łajanie moskiewskie i ktoś widocznie pięściami, a bodaj i nogami tłukł we drzwi z całej siły.

— Siejczas, siejczas, wasze wysokorodje (zaraz, zaraz, wasza wielmożność) — odpowiadał z korytarza drżącym głosem naczelny oficer i niby szukając klucza, wciąż się oglądał, czy więźniowie jeszcze są na korytarzu. Ci tymczasem znikali, jakby w ziemię zapadali, a przed drzwiami cel stawali szyldwachy wyprostowani z karabinem na ramieniu, jakby znów niespodzianie z muru wyrośli. To też klucz znalazł się nareszcie i na korytarz wpadł z latarnią i żołnierzami policmajster i kazał otwierać cele, ale w każdej znachodził spokojnie śpiącego więźnia.

Ziemie polskie.

* Z Prus Zach., Warmii i Mazur.

Pelplin. Dnia 19 b. m. otrzymali instytucyę kanoniczną: Ks. dziekan Józef Odrowski z Pieniążkowa na probostwo przy kościele św. Jana w Toruniu, ks. proboszcz Teodor Winter z Konarzyna na probostwo w Miłobądzu, ks. proboszcz Tadeusz Łysakowski z Materni na probostwo w Swiętym Wojciechu, ks. Polikarp Gulgowski, rządzca parafii w Toruniu, na probostwo w Kiełbasinie a ks. Maryan Dąbrowski, rządzca parafii w Rywałdzie pod Radzynem, na dyrektorstwo tamtejszego domu dla duchownych.

Gdańsk. Jak już donosiliśmy, zakradli się do kościoła w Szotlandzie złodzieje i zabrali z tego kościoła Najśw. Sakrament. Z powodu tego na wniosek ks. proboszcza Najprzew. ks. Biskup rozporządził nabożeństwo dla przebłagania tak ciężko znieważonego Majestatu Bożego. Odbyło się więc w niedzielę w wspomnianym kościele 12 godzinne nabożeństwo przed wystawionym Najśw. Sakramentem od godz. 6 rano do godz. 6 wieczorem.

Proces prasowy. P. Neuhaus-Nowodworski, redaktor wychodzącej w Ełku na Mazurach „Gazety Ludowej“, stawał przed sądem o obrazę nauczyciela Zaeskiego z Pudliszek, który rzekomo spowodował śmierć 8 letniego chłopca Wawrzyńca Grzelczaka. Oskarżony — jak pisze „Gazeta Ludowa“, — zwrócił sądowi uwagę na to, że ów smutny wypadek wywołał wśród Polaków takie same oburzenie, jak w swoim czasie śmierć nauczyciela Grütera między Niemcami. Uważał więc za obowiązek podać ten wypadek do wiadomości publicznej. Odczytaniu protokołów, spisanych z współuczniami nieszczęśliwego chłopca, sprzeciwił się przewodniczący. Oskarżony twierdził, że zeznania współuczniów i matki małego Grzelczaka były bez wyjątku obciążające dla Zaeskego, i że zaniechanie śledztwa nastąpiło wyłącznie na podstawie fizyka powiatowego. Nie uwzględniając wniosków redaktora, uchwalił sąd zażądać oświadczeń samego Zaeskego i owego fizyka, poczem odroczono rozprawę.

* Z Wiel. Ks. Poznańskiego.

Poznań. Hakatystyczna „Ostmark“ znów rozpoczęła agitacyę przeciwko naszemu Towarzystwu Pomocy naukowej. W tym celu przedrukowała artykuły, jakie przed kilku laty przeciwko Towarzystwu temu zamieściła „Magdeburger Ztg.“ — i przedruk ten załączyła jako osobny dodatek — wzywając zarazem wszystkich hakatystów, ażeby wszelkiemi środkami starali się wpływać na rząd w celu zniesienia Towarzystwa Pomocy naukowej. Ponieważ prasa polska już czasu swego wykazała dobitnie, ile w tych artykułach mieści się fałszu, a nawet wprost niemoralności — radzą one rządowi np., ażeby zabrał fundusze Tow. Pomocy naukowej na rzecz kulturnych celów niemieckich, — wstrzymujemy się na razie od szczegółowego ich omówienia. Możeby się atoli zalecało, ażeby dyrekcya Tow. Pomocy naukowej pociągnęła redakcyą „Ostmark“ do odpowiedzialności sądowej za ponowne rozszerzenie zawartych w tych artykułach fałszów? Działalność Tow. P. N. jest przecież jawną, a tak wolną od wszelkiego zarzutu, poświęconą jedynie dobru ubogiej młodzieży, że warto postarać się o sądowne ukaranie oszczerców. Nowa ta „heca“ przeciwko tak zacnemu Towarzystwu, które cieszy się nawet szacunkiem wszystkich uczciwych Niemców, dowodzi przytem, jak nisko upadło poczucie słuszności i sprawiedliwości w kołach zarażonych hakatyzmem.

Zbąszyń. Cała rodzina drożnika kolejowego Schoefte pod Zbąszyniem, mąż, żona i dziecko, zaczadziła się przed dwoma dniami.

Mogilno Dnia 14 bm. stawał przed kratkami sądu ławniczego w Mogilnie parobek, oskarżony o „groben Unfug“, popełniony przez to, że po zebraniu wyborczem, które się odbyło dnia 19 listopada, zaśpiewał „Jeszcze Polska nie zginęła“. Jedynym tym śpiewem obrażonym był występujący w roli świadka sierżant policyjny, który, usłyszawszy tę pieśń, lokal opuścił. Zastępca prokuratoryi wniósł o ukaranie podsądnego trzydniowym aresztem. Sąd jednakże pomimo stwierdzenia faktu, nie mógł nabrać przekonania, żeby śpiew ten ogółowi publiczności obecnej w lokalu był niemiłym lub takową drażnił, dla tego wydał wyrok uwalniający oskarżonego od winy i kary.

* Ze Sląska czyli Starej Polski.

We Wodzisławiu spadła robotnica Pospiech z rusztowania przy budynku, wskutek czego odniosła ciężkie okaleczenie.

W Orzeszu chciał posiedziciel Pająk zakryć słomą wyrąbaną w stawie dziurę, z której brał wodę dla bydła, aby nie zamarznęła. Wtem pośliznął się i wpadł do stawu, skąd go dopiero po pewnym czasie wydobyto jako trupa.

Bytom. W pierwsze święto Bożego Narodzenia obchodzi rodak nasz, doktor filozofii, ks. Szczepan Paluch, syn tutejszego posiedziciela domu p. Łukasza Palucha, w Rzymie prymicye kapłańskie.

Opole. Nienawiść i mściwość doprowadziła Pawła Bombisa do morderstwa. Bombis kłócił się z chałupnikiem Switałą już od dawna. Gdy ktoś mu psa zabił, posądzał B. o to Switałę i chciał się zemścić. Kupił sobie długi nóż i wpadł do pomieszkania Switały. Tam zastał tylko żonę, która przestraszona groźbą Bombisa, iż Switałę zabije. pobiedz chciała do męża na pole, aby go przestrzedz przed Bombisem. Tymczasem wychodząc z podwórza, spotkał Bombis wracającego z pola Switałę i pchnął go nożem, wskutek czego nie długo potem był Switała trupem. Bombis został przez sąd przysięgłych skazany na śmierć. Jeżeli nie nastąpi ułaskawienie, wtenczas zetnie mu kat głowę.

Czy to nie straszny obraz skutków mściwości i nienawiści? Strzeżmy się przed niemi a już dzieci nauczajmy, że nie trzeba pragnąć zemsty, gdyż Pan Bóg krzywdę pomści. Bronić się trzeba zawsze, ale tylko w sposób dozwolony.

Wiadomości ze świata.

Berlin. „Reichsanzeiger“ ogłasza układ zawarty z Anglią i Stanami Zjednoczonemi w sprawie wysp samoańskich, które przeszły w posiadanie Niemiec.

Nowy karabin. Urzędowe monachijskie „Neueste Nachr.“ ogłaszają artykuł, z którego wynika, że w lecie bieżącego roku zaczęto w Prusach wyrabiać nowe karabiny model 98 w miejsce modelu 88.

Zwołana na 9 stycznia izba deputowanych sejmu pruskiego składać się będzie: z 141 konserwatystów, 100 członków centrum, 73 narodowo-liberalnych, 60 wolnokonserwatystów, 25 członków wolnomyślnego stronnictwa ludowego (Richtera), 13 Polaków, 10 członków wolnomyślnego zjednoczenia (Rickerta), wreszcie 7 posłów nie należących do żadnego stronnictwa. Trzy mandaty są opróżnione.

Rzym. Związek protestancki i stowarzyszenie Gustawa Adolfa dawno agitują za wystawieniem dla protestantów w Rzymie zboru pod wezwaniem Lutra. Chodzi o to, aby w Rzymie stanął zbór na przekór Watykanowi i całemu światu katolickiemu. W drodze składek zebrano już pokaźną sumę, tymczasem berlińskie koła rządowe dały odmowną odpowiedź, a nawet sami protestanci mieszkający w Rzymie oświadczyli, że zboru nie potrzebują, gdyż potrzeby ich religijne zaspakajają w dostatecznej mierze dwaj pastorzy w poselstwie pruskiem. W dziennikach popierających związek protestancki powstała skutkiem tego wielka wrzawa, a związek protestancki odgraża się, że sprawy tej nie popuści.

Filipiny. Na wyspach Filipińskich powodzi się Amerykanom bardzo nędznie, prawie tak marnie, jak ich anglosaskim braciom w południowej Afryce. Dochodzi bowiem wiadomość, że 200 Amerykanów, otoczonych w Bigam przez Filipińczyków, dostało się do niewoli tych ostatnich. Filipińczycy nie chcą pod żadnym warunkiem ustępować i chcą prowadzić walkę na śmierć i życie. Armia ich jest podzieloną na małe oddziały, aby mogli skutecznie prowadzić walki partyzanckie, podjazdowe. Prowadzą je też i to bardzo zręcznie. Dla gazet zaprowadzono surową cenzurę, tak że nie wolno im donosić o żadnych powodzeniach Filipińczyków. — Ameryka będzie miała na wyspa jeszcze twardy orzech do zgryzienia.

Wojna angielsko-transwalska. Według najświeższych doniesień, rząd londyński poczynił zmiany w dowództwie nad armią angielską w południowej Afryce, co jest najlepszym dowodem poważnego zaniepokojenia, objawiającego się w kołach rządowych. Jenerał Buller pozostanie wodzem armii natalskiej, ponieważ „zadanie jego jest bardzo poważne“; naczelnym wodzem zamianował rząd marszałka polnego lorda Roberta, a pogromcę Derwiszów Kitchenera szefem sztabu jeneralnego. Kitchenor odpłynie w tych dniach do Kapsztadtu. — Powstanie w kolonii Przylądkowej robi coraz większe postępy. Dzienniki donoszą z Pretoryi, że 900 Holendrów z Barkly, 1500 z Burgersdorpu i 2000 z Barkly East, przyłączyło się

do armii transwalsko-orańskiej. Powstanie Holendrów w kraju Beczuanów jest już powszechne. Cóż więc pomogą nowe posiłki angielskie w obec tego olbrzymiego przyrostu nieprzyjacielskiego. Według zestawień dzienników straty angielskie od rozpoczęcia wojny wynoszą 7650 żołnierzy, licząc w to poległych, rannych i do niewoli wziętych. Burzy mają 5 mil na północ od Modderriver trzy obozy i około 20 000 ludzi.

Z różnych stron.

Bochum. Zwracamy uwagę, iż w drugim dodatku znajduje się zaproszenie do przedpłaty, oraz dwa kwity do zapisania „Wiarusa Polskiego“ na poczcie. Spodziewamy się, iż nasi czytelnicy zrobią z owych kwitów właściwy użytek, tj. użyją ich do pozyskania nam nowych czytelników.

Wanne. W kopalni „Unser Fritz“ zapaliły się onegdaj węgle, przez co życie części górników zostało zagrożone. Trzech górników znalazło śmierć, a 5 gazem odurzonych ocucono. Tylko spieszna pomoc zapobiegła większemu nieszczęściu.

Herne. W kopalni „Friedrich der Grosse“ został zabity górnik Herman Roch.

Leythe. W nowej tutejszej kopalni „Centrum“ zaczęto wydobywać węgle.

Moguncya. Wikary kapitulny, prof. ks. dr. Brück, został obrany Biskupem mogunckim.

Meiderich Dnia 19 bm. obchodził tutejszy ks. prob. Sprenger 25 letni jubileusz kapłaństwa.

Rozmaitości.

Kościoły katolickie w Petersburgu. W stolicy państwa rosyjskiego istnieją następujące kościoły katolickie: 1 archidyecezyalno-metropolitalny, świeżo w r. z. odnowiony, przy konsystorzu rzymsko-katolickim; 2. parafialny św. Katarzyny wraz z probostwem przy ul. Newski prospekt; 3. św. Stanisława przy ul. M. Masterskiej; 4. św. Jana Chrzciciela przy korpusie kadetów i 5 kościółek na cmentarzu wyborskim; wreszcie kaplice przytułku dziewcząt na wyspie Bazylego, Akademii duchownej, 2 korpusu kadetów, przytułków petersburskich przy ul. Palmenbachskiej, seminaryum i w instytucie Smolnym. Są to kościoły i kaplice katolickie wszystkich narodowości, jakkolwiek polskie w ich liczbie przeważają.

Baczność!

We wszystkie niedziele i święta uroczyste odprawianą bywa w kościele klasztornym OO. Redemptorystów w Bochum ostatnia Msza św. o godzinie 11. Msza ta jest cichą Mszą św. Po Mszy św. nabożeństwo z kazaniem dla Polakow z Bochum i okolicy.

Porządek nabożeństwa w Bottropie.

I. msza św. o godz. 6; II. msza św. o godzinie $6^3/_4$ III. msza św. o godz. $7^1/_4$; IV. msza św. o godz. $8^1/_1$ (dla Polaków); V. msza św. o godz. 9. Wielkie nabożeństwo z kazaniem o godz. 10.

Nabożeństwo polskie.

Sposobność do spowiedzi św. w **Dortmund** 1) w kościele św. Józefa od południa 23 do południa 26 grudnia. Nabożeństwo z kazaniem w święta Bożego Narodzenia i św. Szczepana o godzinie 3-ciej po południu. 2) w kościele Najśw. Maryi Panny od południa 30 grudnia do południa 1 stycznia. Nabożeństwo z kazaniem na nowy rok o godz. 3 po południu.

O. Alban.

Nabożeństwo polskie.

Od południa 23 grudnia do południa 26 grudnia **w Neu-Bekum.**

Od rana (soboty) 30 grudnia do południa 2-go stycznia **w Essen** (w kościele św. Gertrudy). 31 grudnia towarzystwo starsze przystępuje do Kom. św. a 1 stycznia drugie towarzystwo. Bractwo Różańca św. przystępuje do Kom. św. w niedzielę. Kazanie 1 stycznia po południu o godzinie, ktorą ks. proboszcz oznajmi.

Od południa 5 stycznia do południa 8 stycznia **w Katernbergu**. Kazanie 7 stycznia po południu.

O. Nazaryusz.

Nabożeństwo polskie w Uekendorf.

W I święto Bożego Narodzenia po poł. o godz. 1 odbędzie się nabożeństwo polskie z kazaniem.

Ks. Kleinsorge.

Nabożeństwo polskie w Oberhausen.

W święto Bożego Narodzenia, dnia 25 grudnia odbędzie się w kościele N. Maryi Panny o wpół do 10 godz. cicha Msza św., podczas której będzie śpiew polski. O jak najliczniejszy udział uprasza Ks. Lambertz.

OD REDAKCYI.

Pan Józefoski, Herne. Ogłoszenie do czwartku otrzymaliśmy zapóźno.

Pan Nowakowski, Welper. Prosimy donieść, w jakim lokalu zabawa się odbędzie.

Pan Rzeźnik, Röhlinghausen. Adresu Jana Kw. dotąd nikt nie nadesłał.

Baczność! Przyszły numer „Wiarusa Polskiego“ wyjdzie z powodu świąt już w sobotę wieczorem.

Tow św. Wojciecha w **Schonebeck**

donosi szan. swym członkom iż dnia 20 grudnia zmarła

ś. p. Julianna Beszczyńska

teściowa członka Jana Krępińskiego. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę 24 grudnia o godz. pół 10 przed poł. Członkowie winni się stawić o godz. pół 9 w lokalu towarzyskim. O liczny udział w pogrzebie prosi Zarząd.

Szan. Towarzystwu św. Michała w Bruchu i wszystkim Rodakom i Rodaczkom za liczny udział w pogrzebie matki naszej

śp. Elżbiety Stachowiak

składamy niniejszem serdeczne Bóg zapłać!
Franciszek, Jan i Wawrzyn Stachowiacy.

Tow. św. Kazimierza w **Baukau**

donosi, iż tegoroczna gwiazdka odbędzie się w pierwsze i drugie święto Bożego Narodzenia w poniedziałek i wtorek z powodu szczupłego miejsca. Od nr. 1 do nr. 120 przyjdą w pierwsze święto (w poniedziałek), a od nr. 121 aż do nr. 240 przyjdą w drugie święto (we wtorek). Gwiazdka będzie tylko dla członków towarzystwa. Nieczłonkowie przystępu nie mają, chyba ci tylko, co się przed rozdaniem gwiazdki dadzą do towarzystwa zapisać. Członkowie, którzy zalegają więcej jak trzy miesiące z miesięczną składką tak samo przystępu nie mają, mogą jednakowoż przed rozdaniem gwiazdki ze swych składek się uiścić. Członków towarzystwa uprasza się, ażeby przprowadzili swe żony i dzieci. Gwiazdka odbędzie się w lokalu towarzystwa i rozpocznie się w oba dni po południu o godz. 4. O liczny udział prosi Zarząd.

Towarzystwo św. Piotra w **Steele**

donosi swym członkom, iż gwiazdka odbędzie się w uroczystość Bożego narodzenia t. j. w poniedziałek o godz. 5 po poł., na którą się wszystkich członków serdecznie zaprasza. Zarząd.

Tow. św. Kazimierza w **Lütgendortmund**

donosi swym członkom, iż w pierwsze święto 25 grudnia o godz. 3 po poł. urządza towarzystwo nasze gwiazdkę na sali p. Spechta. O liczny udział członków upraszamy. Goście mile widziani. Zarząd.

Koło śpiewaków „Sokół“ w **Ueckendorfie**

donosi swym całonkom, iż lekcya śpiewu odbędzie się o $^1/_2$2 po poł. W dzień Adama i Ewy dnia 24 grudnia obchodzimy wspólną gwiazdkę, więc się zaprasza wszystkich członków z familiami. Początek o godz. 4 po poł. O liczny udział prosi A. Padryos, przew.

Towarzystwo św. Stanisława Biskupa w **Welper** przy Hattingen.

W niedzielę 31 grudnia o godz. 3 po poł odbędzie się zabawa, połączona z tańcem, na którą Rodacy z Welper, Hattingen, Dahlhausen, Linden i całej okolicy licznie zebrać się zechcą.

Towarzystwo św. Barbary w **Dellwig**

donosi swym członkom, iż tow. we wtorek 26 grudnia obchodzi swą gwiazdkę na sali p. Hülsebuscha wieczorem o godzieie 6 na którą zaprasza się wszystkich członków z familiami. O liczny udział w gwiazdce prosi

Zarząd.

Ktoby wiedział gdzie przebywa

Antoni Rózewski,

rodem ze Sremu, który przed 10 laty przebywał w Düsseldorfie, lub też on sam zechce przysłać adres do mnie.
Stanisław Lemański, Herne, Bahnhofstr. 71.

Tow. śś. Piotra i Pawła w **Marten**

donosi, iż w pierwsze święto Bożego Narodzenia, dnia 25 grudnia obchodzi gwiazdkę, na którą zaprasza wszystkich członków i rodaków z Marten. O godz. 4 jest zebranie i wpłata miesięcznych składek zaległych, oraz wpis nowych członków, potem dzielenie się opłatkiem i losowanie. O jak najliczniejszy udział w zebraniu i w gwiazdce prosimy wszystkich rodaków z Marten, abyśmy mogli uczcić obrządek naszych przodków. Zebranie i gwiazdka odbędzie się u p. Branda na wielkiej sali przy dworcu kolońskim. O jak najliczniejszy udział wszystkich rodaków prosi Zarząd.

Tow. „Jedność“ pod op. św. Stanisława B. w **Essen**

donosi wszystkim członkom, iż w pierwsze święto Bożego narodzenia dnia 25 grudnia po polskiem nabożeństwie urządza Towarzystwo gwiazdkę, na której będzie śpiew ogólny, płacenie składek miesięcznych, przemówienie przy zapalonej chojnie, dalej dzielenie się opłatkiem, jabłkami i orzechami, obdarzanie dzieci podarunkami, śpiewy, deklamacye i obchód z szopką. Wstępne 30 fen. Wszystkich członków wraz z rodziną uprzejmie i serdecznie upraszamy o liczny udział. Zarazem donosi się, iż w niedzielę, dnia 31 grudnia o godz. 10 przed południem odbędzie się posiedzenie zarządu i rewizorów kasy w celu rocznego przeglądu. Po południu o godz. 3 odbędzie się nadzwyczajne roczne walne zebranie, na którem będzie roczne sprawozdanie z czynności towarzystwa i obór nowego zarządu, na które się wszystkich członków uprzejmie zaprasza. Zarząd.

Towarzystwo św. Józefa w **Essen**

urządza gwiazdkę wspólną w niedzielę dnia 24 grudnia o godz. 4 po południu na sali „Rothenburg“, Kastanienallee nr. 95. Porządek gwiazdki następujący: Najprzód będą dzieci obdarzone podarkami, taksamo wszyscy którzy biorą udział w gwiazdce. Potem będzie przedstawiona śmierć króla Heroda, żywe obrazy, śpiewy i deklamacye. Na gwiazdkę członków z familią serdecznie zapraszamy. Goście mogą brać udział w gwiazdce taksamo jak i członkowie za pobieraniem wstępnego 50 fenygów.

Komitet gwiazdkowy.

Kochanemu mężowi i ojcu

Adamowi Goldyanowi

składamy w dniu godnych Imienin najserdeczniejsze życzenia. Zażywaj życia słodyczy, W przeciągu wieku twojego, Zdążaj bez smutku goryczy do kresu pożądanego. Mężu, ojcze kochany żyj sto lat jeszcze z namy wszystkiemi. Tego ci życzy żona z dziećmi. K. G.

W dzień godnych Imienin 24 grudnia szan. członkom kasyerowi

Adamowi Goldyanowi i Adamowi Mikieżyńskiemu

zasyłamy najserdeczniejsze życzenia zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Bożego i życia długiego, a po śmierci królestwa niebieskiego. Tego wam życzą wszyscy członkowie koła śpiewackiego i po trzykroć wykrzykują: Niech żyją! aż całe Ueckendorf zadrży.

Koło śpiewu „Sokół“ w Ueckendorf.

Szanownemu zastępcy bibliotekarza towarzystwa św. Barbary w Aplerbek

Tomaszowi Kaczmarkowi

w dniu Imienin 21 bm. życzymy zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Bożego, a po śmierci zbawienia wiecznego, i po trzykroć wykrzykujemy niech żyje! W imieniu towarzystwa T. Birowicz, przew.

Szan. szwagrowi i kumotrowi

Szczepanowi Stockiemu

przew. tow. św. Augustyna w Rotthausen życzę w dniu godnych Imienin dnia 26 grudnia zdrowia, szczęścia i błogosławieństwa Bożego, na ziemi złotej fortuny a po śmierci niebieskiej korony. Tego ci życzy z całego serca i po trzykroć wykrzykuje: szanowny szwagier i kumotr Szczepan Stocki przewodniczący powyżej wymienionego tow. Niech żyje! niech żyje! niech żyje! aż się echo po całem Rotthausen odbije. J. M.

Szanownemu panu

Adamowi Strożewskiemu

wiceprezesowi tow. „Polonia“ w Düsserdorfie składa towarzystwo w dzień godnych jego Imienin najserdeczniejsze życzenia. Zarząd.

Towarzystwo św. Piotra i Pawła w **Brukhausen**

urządza gwiazdkę w drugie święto Bożego Narodzenia na sali posiedzeń, na którą się wszystkich członków zaprasza. Z powodu tego posiedzenie odbędzie się już o godz. 2 po poł. O liczne i punktualne przybycie członków prosi

Zarząd

Bractwo Różańcowe Polek w **Ueckendorf**

obchodzi gwiazdkę wspólnie z Towarzystwem św. Jana Chrz. w pierwsze święto 25 grudnia o godz. 4 po poł. na sali p. Serres. Wszystkie Siostry zechcą się stawić z dziećmi.

Towarzystwo św. Barbary w **Annen**

donosi swym członkom, iż w pierwsze święto 25 grrudnia o godz. 3 po poł. odbędzie się zebranie, a potem wspólna gwiazdka. O jak najliczniejszy udział prosi Zarząd.

Towarzystwo św. Stanisława w **Herne**

donosi swym członkom, iż gwiazdka się odbędzie w Boże Narodzenie o godz. pół 4 po poł. na wielkiej sali p. Nussbauma. Przed gwiazdką będzie wpis członków i odbieranie zaległych składek miesięcznych. Członkowie winni się stawić z rodzinami swymi. O liczny udział w gwiazdce prosi

Zarząd.

Tow. Bł. Bronisławy w **Wiemelhausen**

urządza w pierwsze święto 25 grudnia dla swych członków gwiazdkę o godz. 5 po poł. Członkowie raczą przybyć z swymi rodzinami. O jak najliczniejszy udział prosi

Zarząd.

Towarzystwo św. Michała w **Bruchu**

donosi swym członkom, iż wspólną gwiazdkę obchodzić będziemy w pierwsze święto 25 grudnia o godz. 4 po poł. na którą wszystkich członków wraz z rodziną uprzejmie zapraszamy. Niecłonkowie mają tylko wstęp za wpisaniem się do towarzystwa na członków. O liczny udział prosi

Zarząd.

Towarzystwo św. Jacka w **Bottropie**

urządza w drugie święto godne (św. Szczepana) **zabawę godną** na której będzie odegrany teatr pod tyt: „Poczciwość wynagrodzona“ czyli „Kto się na Boga spuści tego Bóg nie opuści. Otwarcie kasy o godz. pół 4. Początek teatru punktualnie o godz. 5 na sali p. Kirschbauma. Wstępne dla członków 30 fen., dla niecłonków przed czasem 60 fen. przy kasie 70 fen. Niewiasty mają wstęp wolny. Kart wstępnych można nabyć przed czasem u następujących pp.: Jana Paprotnego, Jana Wieczorka, Ludw. Procka, Aloizego Swobody i Jana Swobody, mistrza krawieckiego. Szanownych Rodaków upraszamy, żeby jak najliczniej na naszą zabawę przybyli, a my z naszej strony dołożymy starań, żeby się zabawa jak najlepiej udała, aby przez to szan. Rodakom uprzyjemnić wieczór w gronie naszem. Członkowie powinni się przybrać w czapki i oznaki towarzystwa. Jak najliczniejszego udziału tak członków jako i Rodaków spodziewa się

Zarząd.

Towarzystwo św. Marcina w **Derne.**

W niedzielę 24 b. m. bierzemy udział w gwiazdce w Kourl. O liczny udział prosimy. W pierwsze święto 25 grudnia odbędzie się w tow. gwiazdka. Będzie rozdawanie opłatka, losowanie a w końcu będzie małe przedstawienie „król Heród“. Oprócz tego będą deklamacye i śpiewy. Szan. członków i Rodaków z Derne i okolicy zapraszamy na salę p, Reifa w Hostedde. Goście mile widziani.

St. Kunz, przewodniczący.

Tow. św. Jacka w **Braubauerschaft.**

Przyszłe posiedzenie odbędzie się w Boże Narodzenie o godz. 4 po poł. przyczem rozdział gwiazdki. O liczny udział członków wraz z rodziną uprasza

Zarząd.

W Nowy Rok tak samo o 4 po poł. odbędzie się jeneralne posiedzenie, zarazem obór zarządu. Posiedzenie zarządu i rewizya kasy dwie godziny prędzej.

Sobczyński, sekretarz.

Towarzystwo św. Ignacego w **Oberhausen**

oznajmia swym członkom, iż obchodzimy tegoroczną gwiazdkę 24 grudnia to jest w niedzielę przed Bożem Narodzeniem o godz. 3 po poł.. Zgromadzą się matki i ojcowie ze swemi dziatkami do lokalu towarzyskiego, to jest do pani Hacke, gdzie przy zapalonem drzewku, zostaną obdarowane dzieci nasze podarkami gwiazdkowemi. O godz. 5 wspólna zabawa u p. Wilms, przy nowym rynku. Nadmienia się, że tylko wypłatni członkowie tak samo ich familie mogą wziąć udział w zabawie. Tak u pani Häke, jak u pana Wilms. Zarazem donosi się Rodakom w Oberhausen iż w święto Bożego Narodzenia o godzinie pół 10 odbędzie się Msza św. z polskim śpiewem. O liczny udział uprasza

Zarząd.

Tow. św. Jana Nep, w **Barop**

donosi swym członkom, że w drugie święto Bożego Narodzenia odbędzie się wspólne zgromadzenie na sali p. Schön, o godz. 4 po poł. w następującym porządku: 1) Po zagajeniu zebrania wpłata zaległych składek, 2) wpis nowych członków, 3) otwarcie gwiazdki śpiewem: „Gdy się Chrystus rodzi“, 4) krótka przemowa, 5) podział gwiazdki, 5) podział nadzwyczajny dziatkom występującym z śpiewem, modlitwą lub deklamacyą 6) śpiew o narodzeniu Pańskiem, 7) odegranie sztuki żyda z chłopem, 8) odegranie teatru p. t. „Ogolony bez mydła“ itd. itd. O liczne zgromadzenie się członków, żon i ich dziatek uprasza

Zarząd.

Towarzystwo św. Józefa w **Horsthausen**

donosi swym członkom, iż w niedzielę 24 grudnia odbędzie się zwyczajne posiedzenie o godz. 4 po poł., na które się wszystkich członków zaprasza

Zarząd.

Zarazem donosi się wszystkiem członkom, iż w drugie święto 26 grudnia o godz. 3 na sali posiedzeń towarzystwo obchodzi wspólną gwiazdkę na którą się uprzejmie wszystkich członków z familiami zaprasza. Rodacy, którzy chcą brać udział winnni się wpisać na członków. Krewni członków i przyjaciele z dalekich stron mile widziani. O jak najliczniejszy udział w posiedzeniu i gwiazdce prosi

Zarząd.

Tow. św. Stanisława K. w **Katernberg**

donosi swym członkom iż w niedzielę 24 grudnia o godz. 5 po południu na sali p. Linnhöfer obchodzimy wspólną gwiazdkę, na którą wszystkich członków z familią prosimy. O jak najliczniejszy udział członków uprasza się. Goście mile widziani.

Zarząd.

Tow. św. Jana Chrzc. w **Altenessen**

donosi swym członkom i wszystkiem Rodakom, iż w niedzielę 24 grudnia o godz. pół 5 po poł. albo jak będzie z ambony zapowiedziane, jest nabożeństwo polskie. Po nabożeństwie zebranie na sali posiedzeń. Uprasza się wszystkich czlonków, btórzy jeszcze zalegają ze składką trzy miesiące, aby się zgłosili inaczej nie mają prawa brania udziału w gwiazdce. Zarazem donosi się, iż w poniedziałek 25 grudnia w dzień Bożego Narodzenia o godz. 4 po poł. rozpocznie się gwiazdka na sali posiedzeń. Po gwiazdce będzie odegrana krótka sztuka teatralna. Każdy wypłatny członek otrzyma kartę wstępną bezpłatnie. W dzień Nowego roku 1 stycznia 1900 będzie obór nowego zarządu a o której godzinie będzie jeszcze raz ogłoszone w „Wiarusie Polskim“. O liczny udział uprasza się tak w nabożeństwie jak i w zebraniu i w gwiazdcę

Zarząd.

Cześć polskiej pieśni!
Koło śpiewaków polskich „Słowik“ w **Marxloh**

odbędzie w niedzielę 24 grudnia żaraz po nabożeństwie pół 12 przed południem swe miesięczne zebranie a ponieważ są ważne sprawy do załatwienia, więc liczny udział członków pożądany. Goście mile widziani.

Zarząd

Towarzystwo św. Jadwigi w **Mengede**

urządza w niedzielę 24 grudnia o godzinie 4 po poł. na sali Fr. Koke wspólną gwiazdkę na którą członków i wszystkich Rodaków z Mengede i okolicy z rodziną uprzejmie zaprasza

Zarząd.

Koło śpiewu „Harmonia“ w **Wattenscheid**

donosi swym członkom, iż w niedzielę 24 grudnia o godz. 3 po poł. obchodzi wspólną gwiazdkę na którą się wszyscy członkowie z żonami i dziećmi stawić powinni.

Zarząd.

Bruch.

Szanownym członkom koła śpiewackiego „Fiołek“ w Bruchu donoszę, iż lekcya śpiewu odbędzie się w niedzielę 24 b. m. o godz. 11 przed południem.

Janasik, przewodniczący.

Bruch.

Konferencya św. Wincentego a Paulo ma zebranie w niedzielę 24 b. m. o godz. 11 przed południem.

Tow. śś. Cyryla i Metodego „Jedność“ w **Langendreer.**

Gwiazdkę naszą obchodzić będziemy w drugie święto 26 grudnia u p. Knippinga. Liczny udział członków i gości bardzo pożądany. Gwiazdka odbędzie się o godz. 4 po poł. W niedzielę dnia 24 grudnia odbędzie się zgromadzenie towarzystwa „Jedność“ o godz. pół. 4 po poł., na które zapraszamy wszystkich członków a tem bardziej tych, którzy składek miesięcznych nie zapłacili. O punktualne stawienia się prosi

Zarząd.

Tow. św, Jana Ewang. w **Hüllen**

donosi swym członkom, iż w drugie święto dnia 26 grudnia urządza towarzystwo wspólną gwiazdkę o godz. 4 po poł. na sali p. Rau. Więc jak najliczniejszy udział wszystkich członków z żonami i dziećmi pożądany. O liczny udział członków, Rodaków i Rodaczek w gwiazdce prosi

Zarząd.

Towarzystwo św. Walentego w **Wanne**

obchodzi wspólną gwiazdkę w drugie święto 26 grudnia. O godzinie pół 4 wpłata miesięcznego, o godz. 5 rozpocznie się rozdawanie gwiazdki, podczas czego śpiew dzieci i mężczyzn deklamacye i teatr amatorski pod tytułem: „Perła ukryta“; na którym będzie przygrywała polska kapela. Udział w gwiazdce biorą tylko członkowie z familiami. Goście zamiejscowi przez członkow wprowadzeni mile widziani. Każdy członek powinien przybyć z oznakiem towarzyskim. Członkom, którzy zalegają ze składkami więcej jak trzy miesiące jest wstęp wzbroniony.

Zarząd.

Mojej kochanej wujence

Ewie Zawodnej

w Hofstede składam w dniu Jej Imienin w dzień św. Ewy jak najserdeczniejsze życzenia zdrowia, życia długiego, pomyślności, szczęścia i błogosławieństwa Bożego, a po śmierci królestwa Niebieskiego. Tego Ci dziś życzy przywiązany

Ignacy Zawodny.

Kochanemu bratu

Adamowi Łukaszewskiemu

w Baukau życzymy w tym dniu uroczystym zdrowia, szczęścia, błogosławieństwa Bożego, życia do sto lat długiego i fortuny, a po śmierci niebieskiej korony. Dzisiaj do góry się wznosimy, * Na całe gardło wykrzykujemy * Niech nasz brat długo żyje, * Aż go siwy włos pokryje, * Niech ci zdrowo i wesoło będzie, * A po twojej wesołości * Zakończ życie w pobożności. A teraz wykrzykujemy po trzykroć: Niech żyje! Niech żyje! Niech żyje! aż całe Baukau zadrży. Tego ci życzą F. Ł. M. Ł.

Za druk, nakład i redakcyę odpowiedzialny: Antoni Brejski w Bochum. — Nakładem i czcionkami Wydawnictwa „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.

1-szy dodatek do „Wiarusa Polskiego“.

Nr. 153. **Bochum, dnia 23 grudnia 1899.** **Rok 9.**

Rozmaitości.

Fotografie panujących i książąt mają wielkie powodzenie u publiczności i znajdą chętnych nabywców. Utrzymują, że największą ilością zdjęć fotograficznych może się poszczycić ks. Walii, który staje przed aparatem fotograficznym za każdym razem, gdy przywdziewa nowomodny strój. Istnieje podobno około tysiąca fotograficznych zdjęć ks. Walii w różnych pozach. Po ks. Walii zajmuje drugie miejsce pod tym względem cesarz Wilhelm, fotografowany w 600 rozmaitych pozach, na koniu i pieszo. Cesarz bardzo chętnie staje przed aparatem. Cesarzowa Fryderykowa lubi fotografować się w grupach, które sama ustawia. Cesarz Franciszek Józef uchodził za wzór cierpliwości przy zdjęciach fotograficznych, cesarz zaś rosyjski ma być tak niecierpliwym i zachowuje się tak niespokojnie przed aparatem fotografa, że wszystkie jego podobizny bywają chybione. Znajdujące się w biegu fotografie Mikołaja II mają być — jak niesie wieść — zdjęciami ks. York, uderzająco podobnego do cesarza. Sułtan turecki nie lubi się fotografować, a kiedy fotografował się podczas pobytu cesarza Wilhelma w Konstantynopolu, zezwolił tylko na wykonanie 20 odbitek swej podobizny. Młodziutka królowa holenderska, Wilhelmina, fotografuje się z wielką przyjemnością i miałaby ochotę, aby zdjęcia powtarzały się jak najczęściej. Królowa rumuńska, Carmen Sylva, ma również upodobanie do częstego fotografowania się. Największym pokupem cieszą się fotograficzne podobizny Ojca św. Leona XIII, gdyż rocznie rozchodzi ich się przeszło 1.100.000 sztuk.

Kantyczki

czyli zbiór kolęd i pieśni na Boże Narodzenie, z dodatkiem kolęd i pieśni do użytku domowego. Cena 35 fen z przesyłką 40 fen Adres: „Wiarus Polski“ Bochum.

Na podarki gwiazdkowe dla dzieci

polecamy:

Jezus, przyjaciel dziatek. Książka bardzo dobra dla dzieci, w mocnej oprawie ze złotym brzegiem. Cena 60 fen., z przes. 70 fenygów.

Elementarz polski z obrazkami. Cena 30 fen., z przes. 40 fenygów.

Polskie ABC dla małych dzieci z 42 obrazkami. Cena 10 fen., z przes. 15 fen.

Katechizm. Cena 30 fen. z przes. 45 fen.

Dzieje święte starego i nowego testamentu. Cena 45 z przes. 55 fen.

Podręcznik do domowej nauki religii św., zawierający naukę czytania, krótką historyę św. katechizm, przysposobienie do Sakramentów św. i 24 pieśni. Cena z oprawą 50 fen. z przesyłką 60 fenygów.

Czytanie postępowe. Zbiór powiastek, legend, żywotów i t. d. Cena 75 fen. z przesyłką 85 fen.

Mała historya polska z 30 obrazkami. Cena 30 fen. z przes. 35 fen.

Adres: „Wiarus Polski“ w Bochum.

Rodacy! Polecam wam mój

wielki skład

win, cygar i papierosów,

szczególnie zwracam uwagę na **cygara polskie**, które są bardzo dobre i tanie 100 sztuk za 4 mr. 20 fen. Najlepsze

miody do picia

za 1 mr. 40 fen. Wszystko co mam na składzie sprowadzam tylko z polskich fabryk.

Rodacy popierajcie zatem handel i przemysł polski!

Ignacy Kwaśniewski, Höntrop.

Tylko jeszcze **dziś** i **jutro**

wielka wyprzedaż gwiazdkowa

naszych przepełnionych zapasów towarowych składających się:

z płaszczy, żakietów, ubrań dla mężczyzn i dzieci,

płaszcze, żakiety i kapesy dla niewiast i dzieci

w setnym wyborze po zadziwiająco tanich cenach.

Wszelkie materye na suknie, obrusy na stoły i komody, kołdry na łóżka, dywaniki przed łóżka dywany, rękawiczki, kapelusze, czapki, półkoszulki, kołnierzkyi dla mężczyzn i chłopców, krawaty, parasole i t. d. znacznie niżej wartości.

Dom towarowy

Edward Keil i spółka,

Langendreer-Bahnhof, Kaiserstr. 191.

Największy skład w miejscu.

W niedzielę 24 bm. będzie nasz skład cały dzień otwarty.

Baczność!

Kochani Bracia Polacy! Polecam kochanym Rodakom z **Herne** i okolicy mój bogato zaopatrzony **skład obrazów** świętych i narodowych w różnych wielkościach i gatunkach. Przyjmuję także korony ślubne, obrazy, wiązarki do oprawy i oprawiam takowe bardzo tanio. Wielki wybór **harmonik dużych i małych, skrzypce,** struny do skrzypców i wiele innych rzeczy. Wielki wybór lasek, kijów, fajek krótkich i długich, parasoli, portmonetek patentowych i wiele innych bardzo tanio. **Cygarniczki** z piany morskiej, bursztynu, rogu i wiśniówek, kieszeni do cygar, wizytówek, papierosów itd., albumy do fotografii, poezye do wpisywania wierszy na pamiątkę w pluszu i skórce. **Zabawki dla dzieci i starszych** bardzo tanio. Wielki wybór **wazonów** do kwiatów, lichtarze szklanne i niklowe, **świece** w lichtarze, kolorowe, kręcone, gładkie i z wizerunkiem Pana Jezusa, Matki Boskiej, **świece gromniczne, korale,** siekanki prawdziwe począwszy od 25 fen. do 1 mr. za sztukę. **Tabakierki** wiśniówki, z drzewa itd. Na życzenie mogę z nazwiskiem dostawić. Wielki wybór **cygar** (polskie kolory) w pudełkach po 100, 50 i 25 sztuk począwszy od 2.50 m. za 100 sztuk do najdroższych. Kto chce na święta dobrych cygar i polskiej tabaczki zażyć musi od Franciszka Józefoskiego z Herne, Neustr. 35 w domu gościnnego p. Berkego, naprzeciw katolickiego domu czeladzi (Gesellenhaus) nabyć. Proszę kochanych rodaków o poparcie mego interesu, a staraniem moim będzie, kochanych rodaków we wszystkiem zadowolić.

Fr. Józefoski, Herne, Neustr. 35.

Cennik na rok 1900

bogato ilustrowany, 114 stron objętości, wysyłam każdemu odwrotną pocztą darmo i franko.

K. Ignatowicz,
POZNAŃ,
ulica Wrocławska nr. 4.

Henryk Nowicki, krawiec męzki,
Kampstr. 221, Bruch, Kampstr. 221,
za p. Witthausem.

Donoszę Szan. publiczności, że otworzyłem
warsztat krawiecki,
w którym wykonywam ubrania **podług miary po cenach bardzo umiarkowanych.**
Gwarancya za dobrą robotę i leżenie. Prosząc o łaskawe poparcie Szan. Rodaków, piszę się
Z wysokim szacunkiem
Henryk Nowicki.

Towarzystwom
polecamy:
książki dla sekretarza, bibliotekarza, kasyera, książki do zapisywania członków itd. itd.
Adres: „Wiarus Polski", Bochum.

Wielkie zniżenie cen
wszelkich towarów.

Najnowsze żakiety po 24, 21, 18, 14, 9, 5 do **2 marek.**	**Paletoty dla mężczyzn** elegancko leżące po 29, 26, 22. 17, 13 do **7 mr.**
Kołnierze z kręconej materyi i mirzowej po 25, 20, 17, 13, 7.50 do **2.75 mr.**	**Ubrania dla mężczyzn** w beznagannem wykonaniu 30, 25, 21, 17, 12 do **7.50 mr.**
Kapesy z kręconej materyi, pluszu i matlasu 40, 36, 29, 24, 15, 8 do **4.50 mr.**	**Ubrania dla chłopaków** z dobrych materyj 18, 14, 11, 9, 7 do **6 marek.**
Płaszcze kołowe czarne i kolorowe 25, 22, 18, 13.50 do **7.50 mr.**	**Ubrania dla chłopców** w modnych krojach 8, 6.75, 5, 4.25, 2.50 do **1.50 mr.**
Płaszcze dla dzieci i żakiety po nadzwyczaj tanich cenach.	**Spodnie dla mężczyzn** elegancki krój 10, 8, 6.75, 5.25, 3.50 do **1.75 mr.**

6 metrów materyi na suknie podwójna szerokość 1.20 mr.	Chustki pluszowe teraz tylko po 1,70 mr.	Chustki wełniane teraz tylko po 80 fenygów.	6 metr. szewiotu podwójna szerokość, czysta wełna 3 marki.
6 metrów materyi na suknie, podwójna szerokość 1,80 mr.	Kołdry do spania teraz tylko od 1.25 mr. począwszy.	Prześcieradła bobrowe, białe, teraz 35 fen.	6 metrów materyi fantazyjnej 5,40 mr.
6 metr. materyi na suknie we wzory, podw. szerokość 2.40 mr.	Półpłócienne koszule dla niewiast, mocne i szerokie, z koronkami, teraz 1,05 mr.	Koszule bobrowe dla niewiast, szerokie, teraz 82 fen.	6 metrów materyi mohair, podwójna szerokość 7,25 mr.

Ph. Aronheim,
Castrop, Wittener Str. nr. 20,
naprzeciw ewangielickiego kościoła.
W niedzielę będzie mój skład aż do wieczora otwarty.

Polecam mój
skład skóry
wszelkich atrykułów dla szewców. **Skóra wykrawana** we wielkim wyborze.
Bernard Horstmann,
Horst-Emscher,
przy ostatnim przystanku kolei elektrycznej.

oooooooooooooooooooooooo

Służąca Polka
potrzebna zaraz.
Mikołaj Schmitzek,
Wanne,
przy ulicy Unser-Fritzstr. nr. 6 b.

oooooooooooooooooooooooo

Uniwerzalny plaster leczniczy
12 kawałków za 75 fen. **Jerozolimski balzam** 6 butelek za 1 markę. Apteka pod lwem **I. Reichmann,** Inowrocław.

Za reklamy i ogłoszenia redakcya nie odpowiada.

Kupujcie

obuwie (buty i trzewiki) dla mężczyzn, niewiast i dzieci

w Westfalskim bazarze obuwia — Westfälisches Schuwaahren-Bazar.

P. Messerschmidt,

Brückstr. 38, Bochum, Brückstr. 38.

Nowości w **paletotach** dla **mężczyzn** jedno i dwurzędowych, dobrze odrobionych i beznagannie leżących po **9, 12, 13 50 i 16,50 mr.**

Nowości w **paletotach** dla **mężczyzn** jedno- i dwurzędowych we wszystkich modn. kolorach i najlepszem wykonaniu po **18, 19 20, 22, 23 i 24 mr.**

Nowości w **paletotach** dla **mężczyzn** jedno- i dwurzędowych z dobrych materyj na miarę z dobrą podszewką po **25, 28, 30, 32, 36 do 45 mr.**

Nowości w **paletotach** dla **mężczyzn** angielski krój, piękne kolory dobre wykonanie po **18, 20, 24, 27, 30 do 48 mr.**

Nowości w **szuwałówkach** dla **mężczyzn** tylko w kolorach modnych, beznagannie leżące po **14, 16, 18, 20, 24, 30 do 40 mr.**

Nowości w **płaszczach hohenzollernskich** dla **mężczyzn** z wybornych materyj, najlepiej wykonane po **16.50, 18, 20, 24, 30 do 45 mr.**

Nowości w **żakietach** dla **mężczyzn** w modnych kolorach i krojach po **3.50, 4.25, 6.50, 7.50, 9 do 15 mr.**

Nowości w **ubraniach** dla **mężczyzn** dobrze leżących z rzetelnych materyj fantazyjnych i szewiotowych po **7.50, 9, 10.50, 12, 13.50 i 15 mr.**

Nowości w **ubraniach** dla **mężczyzn** z angielskim krojem i dwurzędową kamizelką z dobrych materyj na miarę i modnie odrobione po **18, 20, 24, 27, 30 do 49 mr.**

Możliwie największy wybór.

Największa akuratność.

Engel & Gretka,

Bahnhofstrasse 86, Herne, Bahnhofstrasse 86.

Największy szczegółowy skład w miejscu

eleg. gotowych ubrań dla mężczyzn i chłopców.

Niezaczepiona rzetelność.

Najtańsze, ale ściśle stałe ceny.

Nowości w **ubraniach** dla **mężczyzn** bardzo elegancko odrobione, w ślicznych kolorach po **18, 20, 22, 24, 27, 30 do 42 mr.**

Nowości w surdutowych **ubraniach** dla **mężczyzn** jedno- i dwurzędowych, z najl. materyj, we własnych warsztatach wykonane po **22, 24, 27, 30, 36 do 48 mr.**

Nowości w paletotach dla chłopców i płaszczach peleryn. w najlepszem wykonaniu przy wielkim wyborze kolorów po **8, 10, 12, 15, 18 do 28 mr.**

Nowości w **ubraniach** dla **chłopaków** eleg. odrobione we wszystkich modnych kolorach po **8, 10, 12, 15, 18 do 33 mr.**

Nowości w **spodniach** dla **mężczyzn** najpiękniejszy krój angielski albo łydkowy, w najlepszem własnem wykonaniu, od najtańszych do najlepszych jakości podług miary.

Nowości w niemieckich i zagranicz. materyach na **ubrania i paletoty** do wykonania podług miary. Pod gwarancyą za dobre leżenie i beznaganne wykonanie. Ubrania i paletoty podług miary po **38, 42, 48, 55, 60 do 90 mr.**

Nowości w ubraniach i paletotach dla **chłopców** oraz **płaszczach peleryn.**, piękne wykonanie, modne kroje **2, 3, 4.50, 6, 7.50 do 24 mr.**

Nasze **ubrania do roboty** odznaczają się mocną robotą i taniemi cenami.

Parasole! Kapelusze!

Prosimy **uważać** na nasze **8 wielkich okien wystawnych.**

W niedzielę otwarte do godz. 9 wieczorem. | W niedzielę otwarte do godz. wieczorem.

Józef Rosenthal w Wattenscheid

donosi swym przyjaciołom, że na święta Bożego Narodzenia sprzedaje przyłączone

towary łokciowe

po

olbrzymio tanich cenach.

Materye na **suknie** 1.50 1.20 1.00 85 68 48 **18 f.**	**Materye** do **koszul** 44 40 38 32 29 22 **14 f.**	**Półpłótno** po 48 44 38 32 29 **25 f.**	**Materye** na **fartuchy** tylko prawdz, wzory 140 cm. szerokie 98 88 72 68 55 **48 f.**	**Rękawiczki** dla **mężczyzn** 1 50 1.20 1.00 80 60 **40 f.**	**Chustki** do **nosa** tuzin po 4.00 3.50 3.00 2.00 1.75 **1.50**	**Koszule** dla **mężczyzn** 1.70 1.50 1.20 1.10 **95 f.**	**Bielizna** dla **pierwo-rodków** bardzo tanio.
Najlepsze **materye** na suknie 3.00 2.50 2.00 1.50 1.00 68 **48 f.**	**Barchan** do pościeli 5.00 4.50 4.00 3.25 2.75 1.90 1.20 90 **35 f.**	**Materye** na powłoki 54 48 44 38 32 29 25 **20 f.**	**Materye** na fartuchy 120 cm. szerokie. 72 68 62 58 52 48 **40 f.**	**Rękawiczki** dla **niewiast** 2.50 2.00 1.50 1.10 80 65 **50 f.**	Damastowe **obrusy** z 6 serwetkami za **4.25** mr.	**Fartuszki** dla **dzieci** 40 35 28 18 10 **5 f.**	**Gorsety** 5.00 4.00 3.00 2.60 1.90 1.20 **95 f.**
Wzorzyste **materye** 2,00 1,50 1,20 1,00 98 **75** fen.	Drylichowe **obrusy** 3,00 2,50 2,00 1,50 1,00 80 **55** fen.	Najlepsze, żakardowe **obrusy** 3,00 2,00 1,90 1,50 1,20 **98** fen.	Olbrzymi wybór **materyj** na chódniki 2,50 2,00 1,50 1,00 98 70 52 **25** fen.	**Perkal** do pościeli 48 44 42 38 32 29 **25** fen.	**Parasole** dla mężczyzn i niewiast 5,00 4,50 4,00 3,50 2,90 2,50 **1^75^** mr.	**Szelki** 1,50 1,20 1,10 1,00 80 50 **35** fen.	**Fartuchy** ozdobne 1,50 1,20 98 75 65 45 **33** fen.
Wzorzyste **materye** 85 78 68 54 48 **29** fen.	Najlepsze **materye** na fartuchy 98 94 88 82 78 **72** fen.	**Serwetki** 45 38 32 25 22 **18** fen,	**Krawaty** 1,20 1,00 95 68 40 30 20 **5** fen,	Odmierzone **przeście-radła** bobrowe 1,80 1,40 1,10 95 88 **65** fen.	**Koszule** dla niewiast (bobrowe) 1,80 1,50 1,10 98 **88** fen.	**Materye** na powłoki 6,50 6,00 5,60 5,00 4,50 4,00 **3^50^** mr.	**Paletoty i ubrania** dla **mężczyzn** **olbrzymio tanio.**
Czarne **materye** 3,50 3,00 2,50 2.00 1,50 1,00 **75** fen.	**Spódniki** 8 00 7.00 6 25 5 50 4.00 3.50 2.25 1.50 **78** fen.	**Dywaniki** przed łóżka 5 00 4 20 3 75 3 20 2 50 1.75 1.00 50 **20** fen.	**Pończochy** i **szkarpetki** 1.10 90 85 70 65 **35** fen.	**Ręczniki** drukowane 44 38 32 29 21 **18** fen.	**Chustki** pluszowe 10 8 7 6 5 4 3 **2^50^** m.	**Dywany** wyszywane 8.00 7 25 6 50 5 00 4.00 **3^75^** m.	**Ubrania** dla chłopców 6 00 5.00 4.00 3.50 3.00 **2^25^** m.

Niech się nikt nie pozwoli uwieść przez pozornie tanie ceny.

Za druk, nakład i redakcyę odpowiedzialny: Antoni Brejski w Bochum. — Nakładem i czcionkami Wydawnictwa „Wiarusa Polskiego" w Bochum.

2-gi dodatek do „Wiarusa Polskiego“.

Nr. 153. Bochum, dnia 23 grudnia 1899. **Rok 9.**

Nabożeństwo kościelne o północy noworocznej.

Poznański „Dziennik Urzędowy Kościelny“ zamieszcza co następuje:

Wielebnym kapłanom podajemy do wiadomości najnowszy dekret Stolicy św., tyczący się odprawienia Mszy św. wobec wystawionego Przenajświętszego Sakramentu o północy dnia 31 grudnia. Gdzie więcej jest kapłanów przy kościele, tam według ich uznania, o ile się da, zadość się stanie dekretowi Jego Świątobliwości. Niedzieli poprzedniej powinni być wierni z ambony o tej Mszy powiadomieni.

Dekret brzmi jak następuje:

Gdy niebawem uroczyście rozpocząć mamy rok święty, zapowiedziany przez Ojca św., a naszego Pana, Leona XIII. wielce nam wypada, wstawszy w nocy, zbliżyć się do Stwórcy świata, korzyć się u stóp Jego ołtarza, zanosić najmilszą Ofiarę, to jest Baranka niepokalanego, uczestniczyć w świętej uczcie, aby nam dane było w stosownym czasie znaleźć pomoc, łaskę i zmiłowanie. Teraz bowiem bliższe jest zbawienie; oto teraz czas przyjemny, oto teraz dni zbawienia. Jeżeli królestwo niebieskie, to jest Kościół na ziemi, przyrównane jest dziesięciu panom, wybiegającym w nocy na spotkanie oblubieńca, to przy takiej szczęśliwej uroczystości trzeba każdemu wytężyć umysł na owe święte słowa: Przygotujcie lampy wasze; oto Oblubieniec nadchodzi, wyjdźcie naprzeciw niemu.

Gdy nadto o północy ostatniego dnia miesiąca grudnia kończy się wiek bieżący, a rozpoczyna się nowy, jest rzeczą bardzo właściwą, aby w pobożnym a uroczystym obrzędzie płynęła podzięka Bogu za odebrane w minionym wieku dobrodziejstwa i prośba o nowe na rozpoczęcie szczęśliwego nowego stulecia, zwłaszcza, gdy tak wielkie są potrzeby naszego czasu.

A przeto, aby nadchodzący rok 1900 zaczął się od modłów o pomoc Boga i Jego Jednorodzonego Syna, Zbawcy naszego, i aby pomyślnie dobiegł do końca, przynosząc nam o wiele szczęśliwsze dni, czego się spodziewamy słusznie, Ojciec św. Leon XIII zezwala miłościwie, aby dnia 31 grudnia tak roku bieżącego jako też przyszłego, o północy w kościołach i kaplicach, gdzie się przechowuje Najświętszy Sakrament, według roztropnego sądu miejscowego Ordynaryusza, mógł być wystawiony Najśw. Sakrament do adoracyi, udzielając przy tem pozwolenie na odprawienie o tej godzinie Mszy św. czytanej lub śpiewanej, ale tylko jednej, i to de Circumcissione Domini et Octave Nativitatis; wiernym zaś wolno na mocy szczególnej łaski, przyjąć Komunię św. bądź wśród św. Ofiary bądź za nią. Servatis ceterum servandis.

Dnia 13 listopada r. 1899.

Kardynał Mazzela,
Biskup prenesteński, Prefekt Kongregacyi św. Obrzędów.
D. Panici,
sekretarz Kongregacyi św. Obrzędów.

Rozmaitości.

Zima w Rosyi Z różnych stron w Rosyi donoszą, iż zima rozpoczęła się tam na dobre. W Petersburgu, od tygodnia już przeszło można przebywać zamarzniętą Newę pieszo i sankami; w Odesie nastały też mrozy. Na Dniestrze, Dnieprze i Bugu przy 5^0 mrozu płyną igły lodowe i sanna ustaliła się. Wołga pod Kazaniem stanęła przy 14^0 mrozu, a przeprawa podróżnych odbywa się końmi. Pod Kijowem, gdzie mróz dosięga 15^0, Dniepr stanął.

Bardzo ważne dla każdego!

Trzeba kupować wszelkie

towary kolonialne, łokciowe oraz obuwie

w największym i najstarszym domu towarowym firmy

Rudolf Souvageol w Langendreer,

Uemminger Str. nr. 15.

Kto w tym domu towarowym kupuje, **oszczędzi** w roku **dużo pieniędzy**, gdyż ceny są tańsze niż u konkurencyi. Niżej wartości sprzedaję:

partyę eleganckich paletotów, ubrań i spodni dla mężczyzn, chłopców i chłopaków, płaszcze dla niewiast i dziewcząt, żakiety i kapesy, pierze i puch, reszty materyj na suknie, oraz materye na suknie odmierzone.

Baczność! Nowość!

Zegarek **z wizerunkiem św. Barbary,** Patronki dobrej śmierci najstósowniejszy dla każdego górnika i pracujących w niebezpiecznych miejscach. Są to bardzo ciężkie srebrne zegarki, własny nakład zastrzeżony, przeto nie wolno podrabiać. Każdy zegarek jak najstaranniej obciągnięty i na minutę uregulowany. 5-letnia piśmienna gwarancya. Szczero srebrny z złotym brzegiem, rem. i klucz. cyl. na 6 kam. po 12.65, 13.35, 14 i 15 mr. na 10 kam. po 16.25, 17, 18, 21, 24 i 27 mr., ankr. na 15 kam. 28, 32, 35, 41, 45 i 50 mr., z popiersiem Ojca św., Leona XIII i z innymi obrazkami. Każdy u dołu z stósownym napisem po tych samych cenach, a z wizerunkiem Matki Boskiej teraz na gwiazdkę po 10.85, 11.50, 12, 13 do 32 mr. Złote mężkie ankr. 15 kam. po 38, 42, 45 do 800 mr. Złote damskie po 15, 16, 17, 18 do 500 mr., srebrne damskie po 10.10, 11, 12, 13 do 32 mr., niklowe mężkie po 5, 6. 7, 8 do 18 mr. Regulatory, zegary ścienne, budziki, łańcuszki, artykuły optyczne i najnowszą biżuteryę po cenach najniższych. Cenniki ilustrowane darmo i franko.

Bracia Paschke,

Ostrowo (Prov. Posen).

Najtańszy i najrzetelniejszy zakład i pracownia w Ostrowie.

Pierze do pościeli.

paczka 10 funtów niedarte pióra gęsie, jak przychodzą od gęsi 13,50 mr.

1 paczka pocztowa 10 funtów dartego pierza za 10 mr.

1 paczka pocztowa 10 funtów pierza dartego lepszego 15 marek.

1 paczka pocztowa, 10 funtów, pierza dartego lepszego białego po 20 marek.

1 paczka pocztowa 10 funtów. pierza dartego, najlepszego białego po 25 mr.

1 paczka pocztowa pierza dartego bardzo dobrego, białego, delikatny towar wiejski za 30 mr.

przesyłają franko za zaliczką

Matzdorff i Zerkowski,

Poznań (Posen).

Hurtowny skład pierza i puchu. Próby i cenniki irmo franko.

O ile **Görickiego**

kołowce maszyny do szycia

odznaczają się wybornem wykonaniem i trwałością, co im sławę światową zjednało, o tyle też

Görickiego

maszyny do gotowania

stały się od czasu ich zaprowadzenia ulubieńcami gospodyń domu.

Umiarkowane ceny także przy częściowej wypłacie.

Aug. Göricke,

Bochum,

przy ulicy Friedrichstr. 8.

Zbiór powinszowań

imieniny, gwiazdkę, nowy rok i t. d. Cena 50 fen., z przes. 60 f. Adres: „Wiarus Polski“ Bochum.

Piekarz polski w Bruchu!

Szanownym Rodakom w Bruchu, Herne, Horsthausen, Baukau i okolicy donoszę niniejszem. iż

w Bruchu przy ul. Hernestr. 112 I.

założyłem

piekarnię polską,

w której wypiekam bułki i chleb w sposób polski. Towar mój jest smaczny dla tego się spodziewam. iż Rodacy chętnie moje wyroby kupować będą.

Polskie pierniki

z fabryki p. Markiewicza w Kostrzynie (Wielkie Ks. Pozn.) we wielkim wyborze zawsze na składzie.

Placki na święta

dostarczam tanio i proszę **o wczesne zamówienia.**

Syn porządnych rodziców polskich znajdzie u mnie zaraz lub później u mnie miejsce jako

uczeń.

Polecając me przedsiębiorstwo względom szan. Rodaków, kreślę się

z szacunkiem

Izydor Kalota,

piekarz polski.

Rozmowa dwóch kumotrów!

M. Dzień dobry, kumotrze!

L. A dzień dobry! Zaledwie byłbym was poznał, gdybyście się do mnie nie byli odezwali, a coście się tak wystroili?

M. No, widzicie, mam nowe ubranie.

L. Ale jak wam doskonale leży! Ach, co za krój, co za modna materya, to z pewnością z Paryża sprowadzone.

M. Kumotrze, nie kpijcie sobie ze mnie, boć wiecie, że mnie na to nie stać, abym sobie z zagranicy ubranie sprowadzał.

L. Doprawdy, kumotrze, że wprowadzacie mnie w ciekawość. Kto wam tu w **Bruchu** mógł je zrobić?

M. Toć przecie owego majstra tak dobrze znacie jak i ja, a nim jest pan **Dziuba.** mój dawniejszy sąsiad, tylko, że od 1 listopada się przeprowadził do domu przy ulicy **Leusberg nr. 322/2,** więc jeśli chcecie, to u niego zamówcie, a będziecie zadowoleni.

L. A to pójdę do niego i ubranie zaraz zamówię.

Na podarki gwiazdkowe

polecam mój wielki

skład złotych, srebrnych i niklowych zegarków dla niewiast i mężczyzn.

Regulatory bijące godziny od 10 mr. począwszy. Zegary ścienne, budziki, broszki, kolczyki, łańcuszki itd. po nadzwyczaj tanich cenach przy długoletniej gwarancyi.

Reparacye wykonywam prędko przy trzyletniej gwarancyi. Każda reparacya 1.50 mr. (z wyjątkiem złamania) mniejsze reparacye odpowiednio taniej.

W. Neuhaus, zegarmistrz.

Bochum,

Herner Strasse 9, w pobliżu Kortländera.

Bracia STERNBERG

(Firma: Gebr. Sternberg)

Bruch,

Herner Str., przy nowym rynku.

Polska usługa! Tanie ceny!

Pomimo wielkich korzyści, jakie zawsze dawaliśmy, postanowiliśmy **na czas gwiazdkowy wielkie zniżenie ceny.**

Chcemy przez to o ile możności pozbyć się naszych wielkich zapasów zimowych. Nadarzy się przeto dla każdego korzystna sposobność nabycia wszelkich nowości, jako to:

konfekcyi dla niewiast i dziewcząt,
ubrań dla mężczyzn i chłopców,
materyj na suknie i podarków na gwiazdkę.

Prosimy uważać na wystawę w oknach naszych. Do gwiazdki w niedzielę skład cały dzień otwarty!

Znaczne zniżenie ceny!

Rok 1900

zbliża się chyżym krokiem, czas więc pomyśleć o tem, aby zaopatrzeć się na I kwartał w pisma polskie, które szczerze pracują dla dobra ludu, które go pouczają i bronią przed najrozmaitszymi wrogami. Polacy na obczyźnie zaś pamiętać powinni, że u każdego z nich znajdować się koniecznie powinien

„Wiarus Polski“,

który dla Polaków na obczyźnie założony został i bez przerwy jak najgorliwiej dla nich pracuje. Gdy w każdym domu polskim na obczyźnie znajdować się będzie pismo polsko-katolickie, znajdować się będzie „Wiarus Polski“ z jego pouczającymi dodatkami, wtedy też poczucie obowiązku wśród Polaków się wzmoże, poczucie obowiązku, że chociaż zdala od Polski mieszkamy, powinniśmy zostać jej wiernymi, powinniśmy zachować dla siebie i dla potomstwa wiarę św. katolicką i język ojczysty. Z tego powodu każdy Polak na obczyźnie przebywający koniecznie czytać winien „Wiarusa Polskiego“, a oprócz tego także swych znajomych do tego zachęcać.

Rodacy! Wrogowie ludu polskiego, nieprzyjaciele wszystkiego co katolickie i polskie, nad nowymi rozmyślają sposobami, aby szkodzić „Wiarusowi Polskiemu“. Oto np. polakożercze i masońskie pismo niemieckie, „Rhein.-Westf Ztg.“ z Essen, radzi, aby Niemcy na zabicie „Wiarusa Polskiego“ zaczęli wydawać pismo drukowane po polsku, ale **w duchu niemieckim**, aby je następnie darmo pomiędzy Polaków rozdawać **i przez to prędzej Polaków zniemczyć!** Rodacy! widzicie że „Wiarus Polski“ jest Waszym wrogom solą w oku i dla tego za każdą cenę chcieliby pismo Wasze zmarnować. Nienawiść masonów i hakatystów jest jednak najlepszym dowodem, że „Wiarus Polski“ gorliwie i skutecznie pracuje w obronie Polaków na obczyźnie, w obronie ich wiary św. i narodowości polskiej. Czyż podobno, abyście, Bracia Rodacy, mieli patrzeć obojętnie na to, co czynić zamierzają wrogowie? Nie, Rodacy, powinniście im dać na ich zachcianki odpowiedź, na jaką zasłużyli. Niech więc przedewszystkiem każdy sam zapisze sobie „Wiarusa Polskiego“ na pierwszy kwartał 1900 r. a prócz tego stara się, aby żaden z jego krewnych i znajomych bez tego pisma się nie obywał. Jesteśmy pewni, że jeżeli tylko wszyscy Rodacy gorliwie się zajmą rozszerzaniem „Wiarusa Polskiego“, że wtedy to bez skutku nie pozostanie. Kto raz odmówi, tego drugi, trzeci i dziesiąty raz trzeba zachęcać, aż będzie skutek. Dalej więc do dzieła!

Z naszej zaś strony zaznaczamy tylko, że jak dotąd, tak i nadal zawsze bez trwogi „Wiarus Polski“ stawał będzie w obronie potrzeb religijnych, narodowych i materyalnych Braci Rodaków na obczyźnie, bez względu na to, że przez to ściąga na siebie nienawiść i prześladowania. To nas nie zastrasza wcale, a niech tylko lud polski na obczyźnie wiernie stoi przy swem piśmie, niech je rozszerza, aby go w żadnym domu polskim nie zabrakło, a wtedy mogą hakatyści samo piekło przeciw nam poruszyć, to i to będzie bez skutku.

Rodacy! Czytajcie i rozszerzajcie „Wiarusa Polskiego“.

Prenumerata kwartalna za cztery pisma tj.:

„Wiarusa Polskiego“,
„Naukę Katolicką“,
„Głos Górników i hutników“
i „Zwierciadło“

wynosi na pocztach razem tylko

1 markę 50 fenygów.

Za przynoszenie do domu przez listowego dopłaca się 25 fen. kwartalnie.

Rodacy! Różni zawzięci nieprzyjaciele ludu polskiego chcieliby zgnębić „Wiarusa Polskiego“. Popsujcie im szyki, popierając go tem gorliwiej! Rodacy! Pamiętajcie, że sprawa „Wiarusa Polskiego“, to Wasza sprawa!

☞ Ktoby pragnął, abyśmy „Wiarusa Polskiego“ posyłali rodzicom, krewnym lub znajomym do Polski, lub gdziekolwiek bądź, niech nadeśle 1,50 mr. i dokładny adres, a gazetę poczcie przekażemy, lecz prosimy uczynić to jak najrychlej, gdyż przez późne przekazanie gazety powstają nieporządki. Każdy powinien donieść osobom, dla których „Wiarus Polskiego“ zapisał, ażeby się po niego na poczcie zgłosili, poczem na życzenie listowy gazetę do domu będzie przynosił.

Jak corocznie tak i teraz na początku stycznia otrzyma każdy abonent pięknie wykonany

☞ Kalendarz ścienny. ☜

Załączony kwit prosimy podpisać i oddać na poczcie razem z 1,50 mr., a kto życzy sobie, aby mu listowy gazetę do domu przynosił, płaci 25 fen. więcej, czyli razem 1,75 mr. Rodacy! rozszerzajcie „Wiarusa Polskiego“, pismo katolicko-polskie dla Polaków na obczyźnie.

Drugi kwit prosimy dać znajomemu lub sąsiadowi, aby go zachęcić do zapisania „Wiarusa Polskiego“.

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt ein Exemplar der Zeitung **„Wiarus Polski“** mit den Gratisbeilagen „Nauka Katolicka“, „Głos górników i hutników“ und „Zwierciadło“ aus **Bochum** für das I. Quartal 1900 (Zeitungs-Preisliste **125**, zweite Abth. **S. 434**.) und zahle an Abonnement 1,50 Mk. (u. 25 Pf. Bestellgeld).

Dokładny adres i nazwisko zamawiającego.

....

....

....

Obige 1 Mk. 75 Pfg. erhalten zu haben, bescheinigt.

..............................., den 1899

Kaiserl. Post ....

Załączony kwit prosimy podpisać i oddać na poczcie razem z 1,50 mr., a kto życzy sobie, aby mu listowy gazetę do domu przynosił, płaci 25 fen. więcej, czyli razem 1,75 mr. Rodacy! rozszerzajcie „Wiarusa Polskiego“, pismo katolicko-polskie dla Polaków na obczyźnie.

Drugi kwit prosimy dać znajomemu, lub sąsiadowi, aby go zachęcić do zapisania „Wiarusa Polskiego“.

Postbestellungsformular.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserl. Postamt ein Exemplar der Zeitung **„Wiarus Polski“** mit den Gratisbeilagen „Nauka Katolicka“, „Głos górników i hutników“ und „Zwierciadło“ aus **Bochum** für das I. Quartal 1900 (Zeitungs-Preisliste **125**, zweite Abth. **S. 434**) und zahle an Abonnement 1,50 Mk. (u. 25 Pf. Bestellgeld).

Dokładny adres i nazwisko zamawiającego.

....

....

....

Obige 1 Mk. 75 Pfg. erhalten zu haben, bescheinigt.

..............................., den 1899

Kaiserl. Post ....

U nas mówi się po polsku!

U nas mówi się po polsku!

Chcąc towary, znajdujące się jeszcze na składzie jak najprędziej uprzątnąć, urządzamy od dziś

olbrzymią wyprzedaż gwiazdkową.

Wszelkie **ubrania i paletoty** dla mężczyzn i chłopców po i niżej cen zakupna. **Kolnierze i płaszcze zimowe bajecznie tanio.** Wielka partya **materyj na suknie wyjątkowo tanio.**

Bracia (Gebrüder) Löwenstein,

Bochum, Obere Marktstr. 18. **Herne,** Bahnhofstr. 12.

Każdy odbiorca, który kupi przynajmniej za **10 marek,** otrzyma **darmo** piękny sprzęt domowy.

U nas mówi się po polsku!

U nas mówi się po polsku!

Na gwiazdkę

polecam szanownym Rodakom na obczyźnie dobrze chodzące

zegarki dla mężczyzn.

Metalowe po 9 mr., srebrne po 9, 12, 15, 16, 18, 20, 23 aż do 30 mr. Złote zegarki dla mężczyzn po 70, 80, 100 mr. i wyżej. Srebrne zegarki dla pań po 12, 16, 18, 20, 25 do 30 mr. Złote zegarki dla pań po 18, 22, 25, 27, 30, 35, 40, 50 mr. itd. Obrączki ślubne złote po 2.50, 4, 6, 8, 10, 15, 20, 25, 30, 40 mr. i t. d. Nazwiska w obrączkach robię darmo. Broszki w bardzo wielkim wyborze od najtańszych do najdroższych. Kolczyki złote, koralowe, granatowe itd. Krzyżyki złote po 3, 4, 5, 10, 15 mr. itd. Łańcuszki do zegarków dla mężczyzn i niewiast, złote, srebrne i ze złota „double“. Regulatory po 18, 20, 24, 30 mr. itd., które tylko co 14 dni podciągać trzeba. Budziki po 1.80, 2.25, 2.50, 3, 4, 5, 6, 8 i 10 mr. Na wszystkie u mnie kupione zegarki, które na minutę są uregulowane udzielam **3-letniej gwarancyi na piśmie.**

Reparacye zegarków

wykonywam **spiesznie, dobrze i tanio we własnej pracowni przy dwuletniej gwarancyi.**

Rodacy na obczyźnie, popierajcie swego ziomka i kupujcie wszystkie zegarki u niego!

Zamawiać można także listownie. Kto kupi przynajmniej za 20 marek, temu zwracam koszta podróży koleją z obwodu 5-ciomilowego.

Z szacunkiem

Władysław Kruza, zegarmistrz,

Mühlenstr. 8, **Bochum,** Mühlenstr. 8,

niedaleko poczty i ratusza.

Meinel & Herold

fabryka harmonik w **Klingenthal** (Saksonia) nr. 141.

rozsyła za zaliczką dobre harmoniki koncertowe do rozciągania około 34 cm. wysokie, p'ękn. głos, otwarta klawiatura, trzyczęściowy miech z metalowem obiciem na rogach, basy podwójne. Klawiatura najlepsza.

10 klaw. 2 chor. 2 reg. 50 głos. 5 mr.
10 klaw. 3 chor. 3 reg. 70 gł. 7,50 m.
10 klaw. 4 chor. 4 reg. 90 gł. 9,50 m.
21 klaw. 2 razy 2 chor. 108 gł. 11 m.

Szkoła i zapakowanie darmo. 85 innych harmonik bardzo tanio. Bandoniony, symfoniony, kataryn-ki, cytry akordowe, cytry, skrzypce po tanich cenach. Gwarancya: przyjęcie z powrotem lub zwrot pieniędzy. Katalog darmo. 2000 uznań. Nie należy naszych harmonik pomięszać z polecanemi po niższych cenach.

Dobre odleżałe

cygara

we wielkim wyborze:

Pudełko 100 sztuk od 2.40 mr., 3 mr. i wyżej.

Cygura na gwiazdkę i na prezenty w pudełkach po 25 i 50 sztuk, (Bardzo stósowne na podarki gwiazdkowe i na imieniny) pudełko po 1.20 mr. i wyżej poleca

Bernard Horstmann,
Horst-Emscher,
przy ostatnim przystanku kolei elektrycznej.

Obrazy

ks. Arcyb. Stablewskiego
w trwałej oprawie.
Adres „Wiarus Polski“, Bochum.

1838 1838 1838

Oldenkott'a tabaka

rote 7

jest

najl. 20 f. paczka półfunt.

Fajki darmo się nie daje
lecz
najlepszą tabakę za pieniądze.

Palacze!

kupujcie z dobrego najlepsze. Zważajcie na znak.

1838

Henric Oldenkott sen. & Comp.

w **Rees nad Renem.**

1838 1838 1838

Za inseraty i reklamy redakcya wobec publiczności nie odpowiada.

Dom towarowy

Edward Keil i spółka,

Kaiserstr. 192, **Langendreer-Bahnhof,** Kaiserstr. 191.

Nowości sezonowe

wszelkich towarów np.

płaszcze, kapesów, żakietów dla niewiast i dziewcząt, płaszczy peleryn., żakietów i ubrań dla mężczyzn i chłopców materyj, na suknie towarow, bawełnianych, krótkich i wełnianych

w niebywałym dotąd wyborze, po możliwie najtańszych cenach już otrzymaliśmy.

Nasze tanie ceny są już tak znane, że cen pojedyńczych towarów nie zamieszczamy. Największy skład wypraw weselnych, pierza bez kurzu i gotowej pościeli.

Ubrania i paletoty podług miary,

przy najlepszem wykonaniu prędko i tanio.

Za druk, nakład i redakcyę odpowiedzialny: Antoni Brejski w Bochum. — Nakładem i czcionkami Wydawnictwa „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.